

pieczęć szkoły

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2024/2025
GEOGRAFIA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 14 stron (zadania 1-20).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z **niebieskim** tuszem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań podane są w treści każdego z nich.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreśl.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem Brudnopis. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania arkusza możesz korzystać z prostego kalkulatora.

KOD UCZNIA

--	--	--

.....
Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia szkolna komisja konkursowa)

Stopień trzeci

Czas pracy:
90 minut

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	2	4	2	2	4	2	2	4	2	2	4	4	2	3	3	3	3	4	5	60
Liczba punktów ustalona przez wojewódzką komisję konkursową																					

Minimalna liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu finalisty: 30

Minimalna liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: 54

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący wojewódzkiej komisji konkursowej –
2. Członek wojewódzkiej komisji konkursowej sprawdzający pracę –
3. Członek wojewódzkiej komisji weryfikujący pracę –

Zadanie 1. (3 p.)

Uzupełnij każde zdanie określeniami podanymi w nawiasach, tak aby były one prawdziwe.

1. Antarktydę otaczają wody oceanu (*Arktycznego/Południowego*)
2. Wraz ze wzrostem szerokości geograficznej długość dnia polarnego na Antarktydzie (*maleje/wzrasta*)
3. Najzimniejszym miesiącem na Antarktydzie jest (*styczeń/lipiec*)
4. Najliczniejszą grupą zwierząt na Antarktydzie są (*ptaki/ssaki*)

Material źródłowy do zadań 2-3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [youtube.com/@poradnikgeograficzny](https://www.youtube.com/@poradnikgeograficzny)

Zadanie 2. (2 p.)

Na podstawie ilustracji zawartej w materiale źródłowym przedstaw trzy cechy ukształtowania powierzchni Europy.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 3. (4 p.)

Na ilustracji w materiale źródłowym cyframi 1 – 6 zaznaczono sześć miejsc w Europie, a w tabeli przedstawiono dane klimatyczne (średnie miesięczne temperatury powietrza i sumy opadów) dla czterech z nich.

Przyporządkuj stacje meteorologiczne do danych klimatycznych wpisując ich numery do tabeli.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok	Miejsce (nr na mapie)
t[°C]	8,2	8,8	10,6	13,3	17,4	20,9	23,7	23,7	20,8	16,7	12,4	9,4	15,5	
o[mm]	104	98	86	76	50	34	24	42	80	130	162	121	1007	
t[°C]	-13,8	-13,3	-5,8	6,7	15,5	19,8	21,9	19,8	13,6	4,4	-3,2	-9,7	4,6	
o[mm]	26	21	22	25	28	38	37	34	32	38	39	32	372	
t[°C]	1,5	1,3	3,1	5,8	10,2	12,6	15,0	14,7	12,0	8,3	5,5	3,3	7,8	
o[mm]	179	139	109	140	83	126	141	167	228	236	207	203	1958	
t[°C]	6,8	6,7	7,6	9,0	11,0	13,4	14,9	15,0	13,6	11,6	8,7	7,6	10,5	
o[mm]	164	123	121	77	89	80	73	112	125	154	147	159	1424	

Źródło: www.klimadiagramme.de

Zadanie 4. (2 p.)

Według Europejskiej Komisji Turystycznej podczas wakacji 2022 r. najchętniej odwiedzanymi krajami w Europie były Włochy, Hiszpania, Francja i Grecja. Łączy je całkowite lub częściowe położenie w Europie Południowej.

Przedstaw po jednym przykładzie wpływu warunków przyrodniczych oraz dziedzictwa kultury śródziemnomorskiej na rozwój turystyki w Europie Południowej.

Wpływ warunków przyrodniczych

.....

.....

.....

.....

Wpływ dziedzictwa kultury śródziemnomorskiej

.....

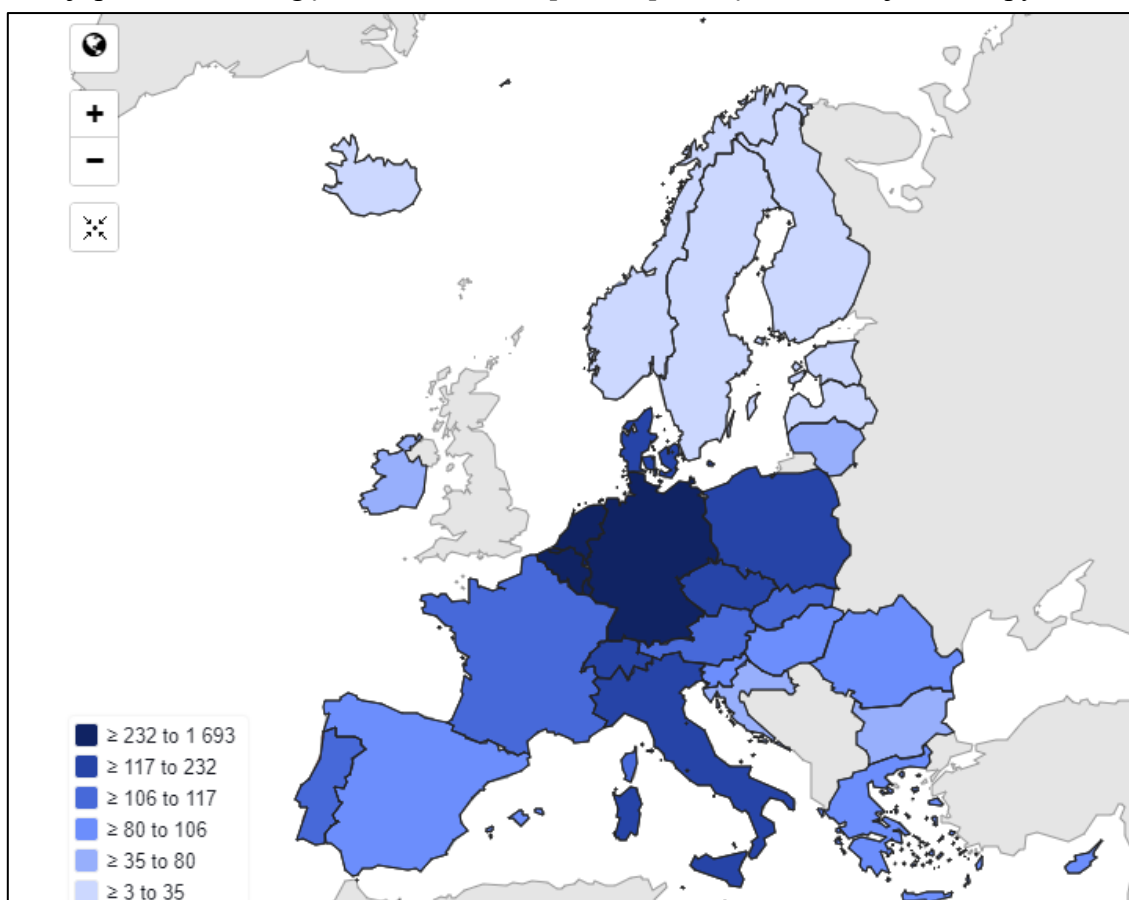
.....

.....

.....

Zadanie 5. (2 p.)

Na ilustracji przedstawiono gęstość zaludnienia [os/km²] w większości krajów Europy w 2022 r.

Źródło: ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications

Uporządkuj poniższe kraje Europy według malejącej gęstości zaludnienia w 2022 r.

kraje: Belgia, Francja, Polska, Rumunia

1. 2. 3. 4.

Brudnopis:

Zadanie 6. (4 p.)

W tabeli przedstawiono strukturę wieku ludności w wybranych krajach Europy w 2000 i 2022 r. (dane w %).

Kraj	2000			2022		
	0 - 19	20 - 64	65 i więcej	0 - 19	20 - 64	65 i więcej
Francja	24,7	60,5	14,8	23,7	55,3	21,0
Litwa	27,7	58,6	13,7	19,5	60,5	20,0
Niemcy	21,3	62,5	16,2	18,6	59,3	22,1
Włochy	19,7	62,2	18,1	17,5	59,5	23,0

Źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2023 i 2015 GUS www.stat.gov.pl

a) Na podstawie danych przedstaw, na czym polega starzenie się społeczeństw Europy.

.....

.....

.....

.....

.....

b) Podaj nazwę kraju, w którym proces starzenia się społeczeństwa w latach 2000 – 2022 był najbardziej widoczny.

.....

c) Podaj dwie przyczyny starzenia się społeczeństw Europy.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

Brudnopis:

Zadanie 7. (2 p.)

Źródło: www.zpe.gov.pl

Korzystając z zamieszczonej mapy oraz własnej wiedzy uzasadnij, że środowisko przyrodnicze Rosji jest zróżnicowane. Podaj dwa argumenty.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 8. (2 p.)

Uzasadnij dwoma argumentami wpływ czynników społeczno - kulturowych na tworzenie nowoczesnej gospodarki Japonii.

1.

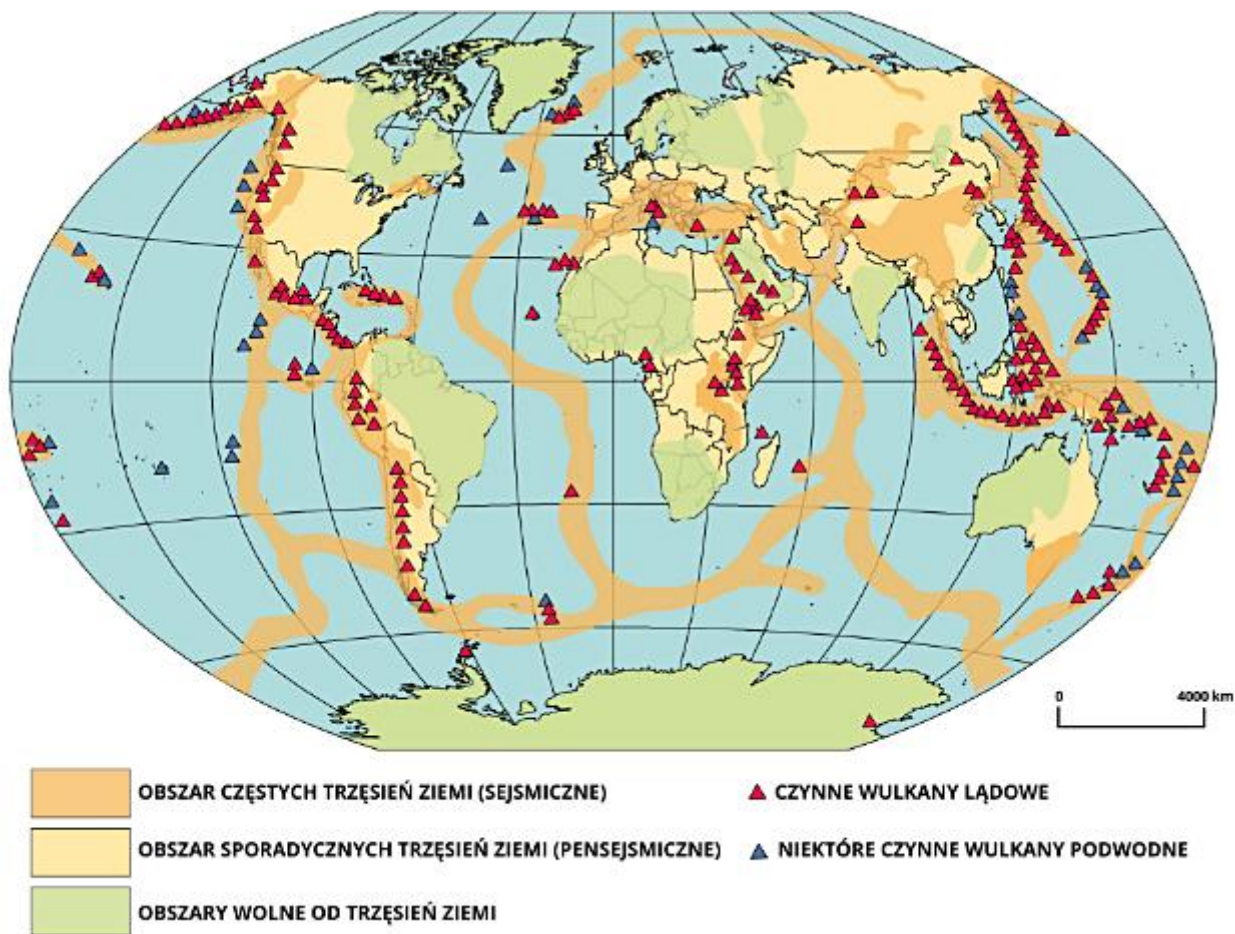
.....

2.

.....

Zadanie 9. (4 p.)

Mapa przedstawia rozmieszczenie obszarów wulkanicznych i sejsmicznych na Ziemi. Na podstawie mapy i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło: www.zpe.gov.pl

a) Uzupełnij zdania. Wpisz właściwe wyrażenia, wybrane spośród podanych w nawiasach.

- Obszarem wolnym od trzęsień ziemi jest (*Nowa Gwinea / Madagaskar / Grenlandia*)
.....
- Większość terytorium Polski jest obszarem (*sejsmicznym / pensejsmicznym / wolnym od trzęsień ziemi*)

b) Wyjaśnij, dlaczego na Islandii występują czynne wulkany.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (2 p.)

Fot. autor

Fot. autor

Na podstawie fotografii i/lub własnej wiedzy przedstaw dwa przykłady kontrastów społecznych w Indiach.

1.
.....
.....
.....
2.
.....
.....
.....

Zadanie 11. (2 p.)

W tabeli przedstawiono wybrane dane z 2022 r. dla Chin, Indii, Japonii i Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Uzupełnij tabelę wpisując do niej nazwy podanych krajów.

Kraj	Wskaźnik HDI	PKB/1 mieszk. w USD	udział w wydobyciu ropy naftowej na świecie w %
	0,937	74 104	4,1
	0,920	43 644	-
	0,644	6 951	0,6
	0,788	18 025	4,7

Źródło: <https://hdr.undp.org/en/countries>, Rocznik Statystyki międzynarodowej 2023 GUS (opracowanie własne)

Zadanie 12. (4 p.)

Źródło: <https://static.epodreczniki.pl>

- a) Na podstawie mapy lub własnej wiedzy podaj jedną cechę wód powierzchniowych i jedną cechę wód podziemnych Australii.

Wody powierzchniowe:

.....

Wody podziemne:

.....

- b) Na podstawie mapy i własnej wiedzy przedstaw dwa przykłady wpływu warunków przyrodniczych Australii na rozmieszczenie ludności w tym kraju.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 13. (4 p.)

Przeczytaj poniższy tekst dotyczący przyczyn niedożywienia ludności Afryki.

Afryka mocno ucierpiała wskutek wybuchu wojny między Rosją a Ukrainą w 2022 r. Oba te kraje były przed wojną jednymi z największych dostawców żywności – w 2021 r. wyeksportowały łącznie prawie 53 mln t pszenicy, odpowiadając za ok. 1/3 światowego handlu tym zbożem. Działania wojenne i sankcje spowodowały jednak znaczne ograniczenie importu z tych państw, a np. w Senegalu uzależnienie od importu zbóż z Rosji i Ukrainy sięga ok. 90 proc. Oprócz problemów z dostawami wojna spowodowała również rekordowy wzrost cen żywności i paliw na światowych rynkach. Wojna nałożyła się również na skutki pandemii COVID-19, która w latach 2020-2022 zwiększyła w Afryce liczbę osób niedożywionych o ok. 57 mln - do poziomu blisko 282 mln (ok. 20 proc. populacji). Największe problemy z głodem i niedożywieniem dotyczą krajów w regionie Sahelu. Jak wynika z danych Światowego Programu Żywnościowego, w regionie Sahelu ok. 34 mln ludzi zmaga się z ostrym głodem, z czego ponad 7 mln to dzieci poniżej piątego roku życia. Kraje tego regionu jeszcze do niedawna importowały z Ukrainy i Rosji 30-50 proc. pszenicy. Jednak do pogorszenia sytuacji w państwach Sahelu coraz bardziej przyczyniają się także zmiany klimatyczne i pustoszczenie. W ostatnich latach kontynent afrykański nawiedziły ekstremalne susze i powodzie, o skali niepotykanej od kilku dekad, które zdziesiątkowały plony i jeszcze bardziej zwiększyły ceny żywności.

Źródło:

<https://www.bankier.pl/wiadomosc/Afryka-stoi-w-obliczu-bezprecedensowego-kryzysu-zywnosciowego-8703889.html>

a) Uzasadnij dwoma argumentami, że wojna między Rosją i Ukrainą zwiększyła problemy głodu i niedożywienia w Afryce.

1.
.....
.....
2.
.....
.....

b) Przedstaw dwie inne, niż wojna Rosji z Ukrainą, przyczyny głodu i niedożywienia w strefie Sahelu.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 14. (2 p.)

Wykaż związek między wielkością opadów w Afryce w klimacie równikowym wilgotnym i cyrkulacją powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.

-
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Material źródłowy do zadań 15 i 16.

Źródło: www.tyflomapy.pl

Zadanie 15. (3 p.)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy zaznacz znakiem X trzy wspólne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki Południowej i Ameryki Północnej.

- A. występowanie wysokich gór w zachodniej części kontynentu
- B. największy obszar zajmują niziny
- C. południkowy układ głównych form rzeźby terenu
- D. występowanie starych gór we wschodniej części kontynentu
- E. najwyższe szczyty wznoszą się ponad 6 000 m n.p.m.

Zadanie 16. (3 p.)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące Ameryki Południowej są prawdziwe.

Wpisz przy każdej z nich „prawda” lub fałsz”

Informacja na temat Ameryki Południowej	prawda / fałsz
Rozciągłość równoleżnikowa Ameryki Południowej jest mniejsza, niż jej rozciągłość południkowa.	
W pierwszym dniu astronomicznej wiosny dzień na Nizinie Amazonki trwa dłużej, niż na Nizinie La Platy.	
Na zwrotniku Koziorożca Słońce góruje w zenicie dwa razy w ciągu roku.	
Na Wyżynie Brazylijskiej Słońce góruje wcześniej niż w Andach.	

Zadanie 17. (3 p.)

Przedstaw dwie przyczyny wylesiania Amazonii oraz trzy skutki tego procesu dla środowiska.

Przyczyny:

1.
2.

Skutki:

1.
2.
3.

Zadanie 18. (3 p.)

Do przyrodniczych zjawisk występujących w Ameryce Północnej należą tornada i cyklony tropikalne.

a) Uzasadnij trzema argumentami, że tornada są niebezpiecznymi zjawiskami.

1.
2.
3.

b) Podaj przykład negatywnego skutku, który może spowodować wyłącznie cyklon tropikalny (nie tornado).

.....
.....

Zadanie 19. (4 p.)

Zadanie wykonaj na podstawie informacji z artykułu *Tajwan - współczesność na „pięknej wyspie”*

a) Podaj nazwę stolicy Tajwanu:

b) Zaznacz znakiem X cztery zdania prawdziwe, dotyczące Tajwanu.

- A. Tajwan ma klimat zwrotnikowy monsunowy i cechuje się dużą lesistością.
- B. Duże znaczenie w przewozach ludności na Tajwanie ma transport kolejowy.
- C. W stolicy Tajwanu znajduje się najwyższy budynek świata.
- D. Tajwan jest państwem uznawanym przez większość państw świata, w tym USA i Chiny.
- E. Na Tajwanie prawie nie ma trzęsień ziemi.
- F. Jedną z mniejszości etnicznych na wyspie określa się mianem tajwańskich Aborygenów.
- G. 95% populacji Tajwanu to Chińczycy.

Zadanie 20. (5 p.)

Zadanie wykonaj na podstawie informacji z artykułu *Wykorzystanie surowców mineralnych w gospodarce i życiu codziennym człowieka.*

a) Uzupełnij każde zdanie określeniami podanymi w nawiasach, tak aby były one prawdziwe.

1. Najważniejszym współczesnym surowcem energetycznym jest *(ropa naftowa/węgiel kamienny)*

.....

2. Gaz ziemny jest *(surowcem energetycznym i chemicznym/wyłącznie surowcem energetycznym)*

.....

3. Do produkcji nawozów sztucznych wykorzystuje się m.in. *(sól kamienną/kwas siarkowy)*

.....

4. Cement produkowany jest z *(wapieni/piasku)*

b) Nowoczesne technologie wymagają stosowania wielu cennych i rzadkich surowców. Podkreśl trzy surowce, które wykorzystuje się w produkcji smartfonów.

gips, krzem, lit, siarka, sole potasowe, uran, złoto

c) Uzasadnij, dlaczego recykling (odzysk surowców ze źródeł wtórnych i odpadów) jest ważnym elementem gospodarki surowcami.

.....
.....
.....
.....
.....

Brudnopis: